

Justitiedepartementet, L 2
Enheten för familjerätt och allmän
förmögenhetsrätt
103 33 Stockholm

Stockholm den 14 september 2017

Departementstencilen Ds 2017:26, En anpassning till dataskyddsförordningen - kreditupplysningslagen och några andra författningar

Svensk Inkasso har genom remiss den 27 juni 2017 beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på rubr promemoria.

Inkassoverksamhet

I promemorian redovisas regeringskansliets analys av vilka frågor som bör specialregleras i svensk lag på familjerättens och den allmänna förmögenhetsrättens områden med anledning av EUs dataskyddsförordning. På några korta rader redovisas att inkasso är ett sådant allmänt intresse som motiverar personuppgiftsbehandling, jfr art 6 i dataskyddsförordningen. Inga ändringar föreslås i inkassolagen.

Svensk Inkasso delar inte utredningens uppfattning och önskar att följande punkter regleras direkt i inkassolagen:

- 1) Inkassoverksamhet utgör ett sådant allmänt intresse som avses i dataskyddsförordningens artikel 6.1 e).
- 2) Automatiskt beslutsfattande (inklusive profilering) är tillåtet i inkassoverksamhet.
- 3) Kommunikation inom inkassoverksamhet får ske i digital form.

Svensk Inkasso har i remissärende Ju 2017/04264/L6 redovisat frågor om lagändringar som av inkassobranchen bedöms nödvändiga i svensk inkassolag. Remissvaret biläggs här i **kopia** och inges som remissvar även i detta ärende. Därtill utvecklas frågorna något här.

Inkassoverksamhet som allmänt intresse enligt art 6.1 e i dataskyddsförordningen

Som angivits i tidigare remissvar anser Svensk Inkasso att det allmänna intresset ska komma till direkt uttryck i inkassolagen. (Notera att också Datainspektionen i sitt remissvar över SOU 2017:39 tycks anse att denna tillåtlighetsgrund kräver uttryckligt lagstöd.)

Tillåtlighet av automatiskt beslutsfattande (inklusive profilering) i inkassoverksamhet

Artikel 22 och artikel 23.1 e) i dataskyddsförordningen öppnar för nationell specialreglering vad gäller tillåtlighet av automatiskt beslutsfattande (inklusive profilering). Artikel 23.1 e) ska tillämpas i just sådana här fall, då det finns erforderlig skyddslagstiftning på plats som iakttar individens rättigheter på ett fullgott sätt. Nationella undantag har redan antagits i vissa medlemsstater. Se t ex Tysklands antagna Datenschutzanpassungsumsetzungsgesetz (Eng. *Act to Adapt Data Protection Law to Regulation (EU) 2016/679 and to Implement Directive (EU) 2016/680*)).

Det skydd som tillkommer individen genom dataskyddsförordningen är redan tillgodosett i inkassolagen. Artikel 21 ger gäldenären rätt att invända mot automatiska beslut (och profilering) som inte faller under artikel 22, som sker med stöd i allmänt intresse eller inkassobolagets berättigade intresse. Den personuppgiftsansvarige får i sådana fall inte längre behandla personuppgifterna såvida inte den personuppgiftsansvarige kan påvisa tvingande berättigade skäl för behandlingen som väger tyngre än gäldenärens intressen, rättigheter eller friheter eller om det sker för fastställande, utövande eller försvar av rättsliga anspråk. Denna rättighet tillfaller inte gäldenären för det fall sådant automatiskt beslut (och profilering) har stöd i lag.

Artikel 22 ger gäldenären rätt att bestrida ett automatiskt beslut eller profilering (som faller under artikel 22) om ett sådant beslut baseras på individens samtycke eller avtal med individen. Sålunda har individen varken rätt att invända mot ett automatiskt beslut eller bestrida beslutet om sådant beslut har stöd i lag. Dessa rättigheter är inte nödvändiga i inkassoverksamhet då gäldenärens rätt tillgodoses genom inkassolagen och god inkassosed. Branschen ser därför ett behov med lagstöd i denna fråga för att undvika konflikt med nuvarande lagstiftning och god inkassosed.

Det befintliga skydd till förmån för gäldenären som åsyftas i ovanstående stycken är grunden till varför vi har en speciallagstiftning idag som möjliggör en effektiv process, kortar betalningstiderna, undviker onödiga kostnader för gäldenären och skyddar gäldenären mot överskuldssättning. Användande av sådan teknik följer utvecklingen på marknaden och regeringens önskan att digitalisera mera. Ytterligare reglering på området kommer att motverka detsamma.

Dataskyddskommittén har, i SOU 2016:39, haft som utgångspunkt att sträva efter att den personuppgiftsbehandling som är tillåten i dag i möjligaste mån ska kunna fortsätta. Dess arbete har alltså inte syftat till att vare sig utvidga eller inskränka möjligheterna till behandling av personuppgifter. Detta bör även vara utgångspunkten vid utformandet av tillhörande speciallagstiftning, såsom inkassolagen. I annat fall kan de förändrade förutsättningar för automatiskt beslutsfattande (och profilering) som artikel 21 och artikel 22 medför innebära stora och kostsamma förändringar ställt till den nuvarande inkassoprocessen. Detta kan knappast ha varit avsikten med den kommande regleringen.

Mot denna bakgrund hemställer Svensk Inkasso att det tydligt ska uttryckas i inkassolagen att automatiskt beslutsfattande, inklusive profilering, får förekomma i inkassoverksamhet.

Kommunikation inom inkassoverksamhet får ske i digital form

Datainspektionen har under nuvarande lagstiftning uttalat att samtliga personuppgifter inom inkasso utgör uppgifter av känslig natur och bör ha samma skydd som känsliga personuppgifter under personuppgiftslagen. Endast uppgift om att någon har tillsänts ett inkassokrav är dock enligt Datainspektionen inte en lika integritetskänslig uppgift som innehållet i inkassokrav och bedöms inte ha ett lika högt skyddsvärde. Känsliga personuppgifter är (enligt personuppgiftslagen) annars definierat som personuppgift som rör ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse, medlemskap i fackförening och personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv.

Dataskyddsförordningens art 9 vidgar begreppet till att även inkludera genetisk och biometrisk data. Dataskyddsförordningen inkluderar dock inte inkassouppgifter eller övrig ekonomisk information i begreppet. Datainspektionens ställningstagande kan därför ifrågasättas överhuvudtaget. Art 9.4 föreskriver visserligen en rätt för medlemsstaterna att introducera ytterligare villkor och begränsningar än vad förordningen föreskriver avseende behandling av genetisk och biometrisk data samt personuppgifter om hälsa, denna möjlighet gäller dock *inte* uppgifter av ekonomisk karaktär. Det skydd som dataskyddsförordningen (och personuppgiftslagen) inkluderar i förhållande till dessa uppgifter bör alltså ses som fullgott, utan ytterligare inskränkningar och/eller begränsningar.

Personuppgiftslagen och dataskyddsförordningen kräver att personuppgifter skyddas med hänsyn till uppgifternas art. Det är i ett första led upp till den personuppgiftsansvarige att analysera och implementera de skyddsåtgärder som det finner lämpligt. Personuppgiften i sig ska ställas mot skyddsåtgärden i sig, i det enskilda fallet. Det är inte tillsynsmyndighetens uppgift att i generella ordalag gruppera en viss typ av personuppgifter som används inom viss verksamhet och åsätta dem ett visst skyddsvärde som går utöver lagstiftningens krav. Denna begränsning hämmar dessutom regeringens ambition att digitalisera och följer inte den linje som andra valt vid anpassning av digitaliseringskrav och den tekniska utvecklingen (se t ex Norges inkassolag § 3a). Denna lag trädde i kraft efter dataskyddsförordningens ikraftträdande och beaktar således det nya regelverket. Svensk Inkasso hemställer mot denna bakgrund att det tydligt uttrycks i inkassolagen att inkassokrav och andra utskick får skickas digitalt förutsatt att inkassobolaget iakttar dataskyddsförordningens art 32 och vidtar lämpliga skyddsåtgärder, med beaktande av utskicketets innehåll i det enskilda fallet, (Som *bilaga* återfinns Svensk Inkassos skrivelse till Datainspektionen gällande digitalisering i inkassoverksamhet).

Kreditupplysningsverksamhet

I promemorian redovisar regeringskansliet också de lagändringar som anses krävas i den svenska kreditupplysningslagen. Grundläggande är att hänvisningar till personuppgiftslagen ändras till dataskyddsförordningen. För just kreditupplysning föreslås mer ingående ändringar, bl. a utökade krav på information till de registrerade jämte en helt ny rättighet för de registrerade, nämligen rätt att begära begränsning av personuppgiftsbehandling enligt art 18 i förordningen.

Svensk Inkasso bedömer ytterligare några frågor nödvändiga att analysera eller i vart fall kommentera, vilka inte alls nämns i promemorian.

- Ett kreditupplysningsföretags eventuella skyldighet att utnämna ett dataskyddsombud
- I vilka situationer en registrerad ska kunna använda sig av rätten till begränsad personuppgiftsbehandling

- Automatiskt beslutsfattande

Dataskyddsbud

Vad först gäller frågan om dataskyddsbud så diskuteras inte alls om detta är ett krav eller inte för ett kreditupplysningsföretag. Samtidigt föreslås att ett sådant företag i en kreditupplysningskopia ska ange vem som är dataskyddsbud, som om det vore självklart att ett sådant ska utnämnas. Rimligen borde förpliktelsen i den föreslagna 11§ ha tillägget, ”om sådant utsetts”. Det kan knappast enligt dataskyddsförordningen vara erforderligt för ett kreditupplysningsföretag som huvudsakligen inriktar sig på upplysningar om juridiska personer och endast i begränsad utsträckning hanterar uppgifter om fysiska personer att utse ett dataskyddsbud. Därtill gäller att lydelsen inte heller kan vara den föreslagna, vilken tycks kräva att dataskyddsbudet ska namnges. Lydelsen bör ändras på så sätt att i de fall ett dataskyddsbud utnämns, så ska kreditupplysningsföretaget vara skyldigt att redovisa hur dataskyddsbudet ska kunna kontaktas. Ett stort kreditupplysningsföretag sänder ut flera miljoner kreditupplysningskopior årligen och det förefaller olämpligt att namnge särskilda tjänstemän i sådana besked. Detta synsätt har också tidigare slagits fast av den s.k. Artikel 29-gruppen.

Rätt att begära begränsning

Vad angår frågan om begränsning av personuppgiftsbehandling sägs endast helt kort att en sådan lagändring stärker den enskildes skydd och att den inte blir allt för betungande för branschföretagen. Analys saknas av hur bestämmelsen kan tillämpas eller hur den samspelar med rättelseplikten i 12 § KuL. Det förefaller t ex uppenbart att dataskyddsförordningens artikel 18 punkt d), vilken reglerar den registrerades rättigheter när denne riktar invändning mot personuppgiftsbehandling, över huvud taget inte är tillämplig och ändå nämns inte den saken i den föreslagna lydelsen av nya 12 a § KuL. Det framgår direkt av förslaget till 5 § i KuL att den enskilde inte har rätt att rikta invändningar mot behandlingen. Vidare föreligger ett motsatsförhållande mellan den registrerades föreslagna rätt enligt art 18 1 c), vilken tycks ge den registrerade rätt att kräva fortsatt lagring av personuppgifter för dennes eget bruk, medan kreditupplysningsföretaget har gallringsplikt enligt 8§ KuL Här krävs således ytterligare överväganden och precisering av lagtexten.

Automatiskt beslutsfattande

Art 22 i dataskyddsförordningen reglerar den enskildes rätt att slippa bli föremål för automatiserade beslut under vissa förhållanden. Kreditupplysningsverksamhet innehåller automatisk personuppgiftsbehandling i betydande utsträckning. Frågan är om de automatiserade processerna, som kan leda fram till ett beslut om kreditrekommendation, en s. k. ”credit score” är ett sådant beslut och om art 22 är tillämplig för kreditupplysningsföretag. Lydelsen i den föreslagna 5 § i KuL antyder att den inte är tillämplig eftersom den registrerade inte har rätt att göra invändning. Därtill fattar inte kreditupplysningsföretaget något faktiskt kreditbeslut; sådana beslut fattas av kreditgivare som begärt en kreditupplysning. Inte desto mindre förefaller det finnas behov av att lagstiftaren i klartext anger om bestämmelsen är tillämplig eller inte.

Claes Månsson
Ordförande i Svensk Inkasso